

Zeilen

**ZEEMANSCHAP
NAVIGEREN OP LICHT**

**ONBEKEND
LAUWERSMEER**

**50 JAAR
KOOPMANS & ZN.**

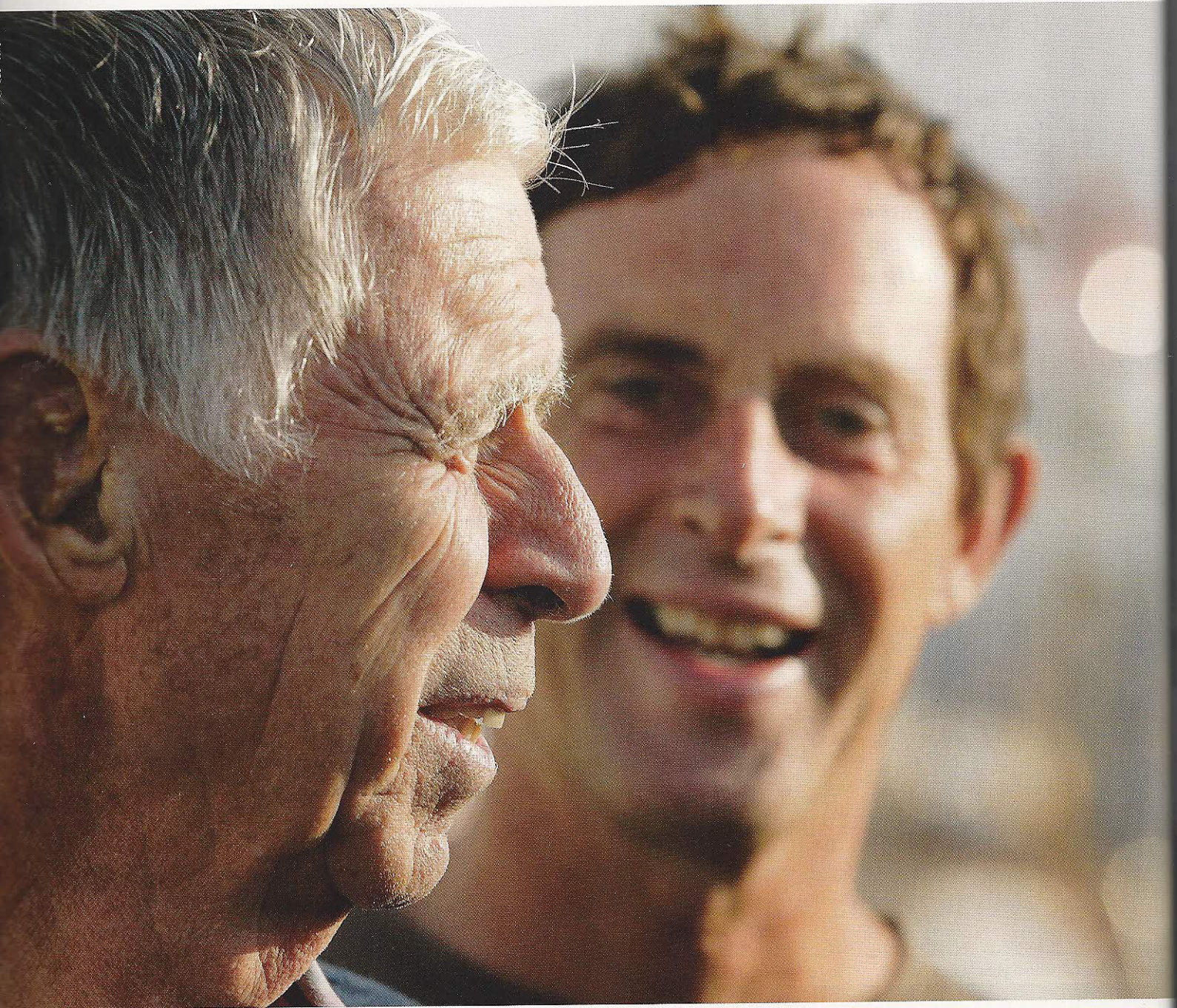
**WAARSCHIP 700 LD
SNELLER DAN DE WIND**

**SUWARROW
VOOR ANKER
IN HET PARADIJS**

**GRIBFIL
BETROUWBAAR
ZIJN**

**ONBEKEN
BEROEMDHE
NOODLOT TI
TAKEBO**

**KLAAR VOOR DE START
VOLVO OCEAN RACE**

EEN HALVE EEUW KOOPMANS-ONTWERPEN

“Wat moet er van deze jongen komen?” Herhaaldelijk heeft de vader van Dick Koopmans sr. zich deze vraag gesteld. Het is gelukkig goed gekomen met zijn zoon die in 1961 zijn eigen ontwerpbureau startte. Over de hele wereld varen zeil- en motorjachten van zijn hand, maar ook van zijn zoon Dick (48), die in de voetsporen van zijn vader is getreden. TEKST ERIC VAN STATEN FOTO'S ROB BONTE

In Lelystadhaven kwamen bijna honderd eigenaren van Koopmans-jachten samen voor het 50-jarig bestaan van het ontwerpbureau.

Het bouwen van bootjes zat er bij Dick Koopmans Sr. al vroeg in. "Mijn vader bouwde knikspanten. Hij was doodskistenmaker in Meppel", lacht de jubilerende ontwerper die van het afvalhout van de lijk-kisten van zijn oude heer zijn eerste modelbootjes bouwde.

Leren en naar schoolgaan was aan de kleine Dick niet zo besteed. Hij zat op de Mulo, maar daar werd hij al snel vanaf gestuurd. Vervolgens belandde hij op de Academie Minerva in Groningen en lag een toekomst als tekenleraar in het vooruitzicht. Maar dat was niet waar hij van droomde. "Bij de gratie van diverse scheepsontwerpen die ik had gemaakt, werd ik gelukkig toegelaten tot de HTS in Haarlem waar ik scheepsbouw heb gestudeerd. Daar rolde ik moeiteloos doorheen. Voor het eerst in mijn leven was ik gemotiveerd."

Zelfstandig

Na de HTS ging Koopmans als meter bij het Centraal Bureau voor Watersport aan de slag. "Ik deed de nationale klassen en de zeegaande jachten. Door mijn werk kwam ik veel bij werven over de vloer en tussen de bedrijven door maakte ik wat ontwerpen. Na nog twee jaar bij ontwerpbureau Arco te hebben gewerkt, besloot ik in 1961 voor mezelf te beginnen." Aanvankelijk deed Koopmans veel motorjachten. Langzamerhand werden dat steeds meer zeiljachten, waar ook zijn grootste passie lag. "In de begintijd had je maar een paar jachtontwerpers in Nederland. Regelmatig kwam het voor dat mensen aan mij vroegen: kun je hier wel van leven? Het was in het begin inderdaad geen vetpot. Mijn eerste eigen boot, een stalen s-spant van ruim acht meter heb ik noodgedwongen na een jaar moeten verkopen, omdat ik de zeilen niet kon afbetalen."

Dick Koopmans ontwierp voor eigen gebruik zeven boten/jachten. "De eerste, dat was nog in mijn diensttijd, was een lattenbouw. De tweede, de Kustvaarder, was van staal. De derde (*Jantine 1*) van gevormd hechthout. Dit was een systeem dat ik voor zelfbouwers had bedacht. Hierbij werd gebruik gemaakt van stroken hechthout die diagonaal, maar evenwijdig aan elkaar werden genageld en gelijmd op een systeem van langsspanten en schotten. Mijn twee laatste jachten zijn van aluminium."

Het is volgens Dick Koopmans praktisch dat je als ontwerper ook zelf in staat bent een boot te bouwen. "Enige handvaardigheid hoort wel bij dit vak."

Iedere ontwerper heeft zijn eigen handschrift. "Mijn schepen onderscheiden zich omdat er geen flauwekul aan zit. Het zijn strak gevormde ontwerpen. Functioneel." Volgens zoon Dick zal je in de romp van een ontwerp van zijn vader geen vlak stuk zien. "Dat is een uiterlijk, dat kenmerkend is."

In de beginjaren van zijn ontwerpbureau tekende senior vele wedstrijd-jachten. Boten van zijn hand waren succesvol in North Sea Races, Fastnet, OSTAR, Round Britain & Ireland Race en de ARC-race. Langzamerhand kreeg hij meer opdrachten voor zeegaande toerjachten. "Dat kwam doordat ik met mijn gezin steeds meer zeiltochten over zee ging maken en daarover ook publiceerde", vertelt de Lelystedeling die onder meer *Bylgia* (1973) ontwierp, waarmee Eilco Kazemier solo een wereldreis maakte en *Bastaert van Campen*, waarmee Jan Wit tweemaal alleen de wereld omzeilde.

Zelfbouw

Zoon Dick kwam vijftientwintig jaar geleden, na voltooiing van zijn HTS, bij zijn vader werken, nadat hij eerst nog wat praktijkervaring opdeed bij

"Mijn vader bouwde knikspanten... hij was doodskistenmaker"

"Het zou verstandig zijn om een andere koers te gaan varen"

Royal Huisman. "Bekenden voorspelden dat we het niet langer dan twee weken met elkaar zouden volhouden en dan de grootste bonje zouden hebben", weet senior zich nog te herinneren. En hoewel ze lang niet altijd op één lijn zaten/zitten, verliep de samenwerking tussen vader en zoon wonderwel goed.

"Ik weet dat Dick bij mij kwam werken. Hij was al gewend om met de computer te ontwerpen, terwijl ik van de oude stempel ben. Hij had een programmeerbare rekenmachine, terwijl ik de rekenschuif gebruikte. Regelmatig deden we wedstrijdjjes. In het begin won ik nog wel. Later niet meer."

Senior heeft de afgelopen vijftig jaar veel zien veranderen. Werfjes die zijn ontwerpen bouwden, bestaan niet meer. En ook de zeilers die om geld te besparen voor een lange reis, zelf een boot bouwden, zijn er bijna niet meer. "Ik heb nog wel enkele doe-het-zelvers. Maar een Bavaria kopen is tegenwoordig voordeliger. Wie wel zelf bouwt, doet dat om een mooiere en sterkere boot te hebben", is de ervaring van Dick jr. die inmiddels het ontwerp bureau alleen doet, maar uiteraard wel in de geest van zijn vader. "Het zou onverstandig zijn om ineens een heel andere koers te gaan varen."

Veranderingen

De samenwerking met zijn zoon gaf Dick Sr. de kans om te doen wat hij graag deed met zijn vrouw Elly, namelijk lange reizen maken. "In 1989 zijn wij voor een jaar vertrokken naar Antarctica en vandaar via de Falkland Eilanden en het Caribische gebied naar onder andere Labrador, Groenland om met een tussenstop op de Westmanyear Eilanden (Ijsland) terug te keren. Het was een prachtig mooie reis. Na terugkeer heb ik weer twee jaar meegewerkt. Met Dick had ik wel de afspraak dat hij het contact met onze klanten had en dat ik vooral op de achtergrond actief was. Na twee jaar gingen we opnieuw op reis. Dit keer voor een reis van drie jaar om de wereld via de Roaring Forties."

Na terugkeer meldde senior zich weer op het ontwerp bureau. Hij merkte al snel dat er in de tussentijd veel was veranderd. "Schepen moesten aan CE-normen voldoen. Het ontwerpen was allemaal computerwerk geworden, waarvoor ik geen aanleg had. Het vak zoals ik dat jaren had beoefend, bestond niet meer. Het werd tijd om te stoppen. Ik was intussen 64 jaar." Senior heeft zich altijd kritisch opgesteld naar veeleisende opdrachtgevers die op hun boot dezelfde luxe wilden als thuis. "Klanten wilden ineens een magnetron aan boord en nog allerlei luxe. Uit eigen ervaring weet ik dat al die apparatuur enorm veel energie kost. Ik zei daarom altijd: 'Alles wat je niet hebt, gaat ook niet kapot.'"

Uitdaging

Zoon Dick is van een andere generatie en het zichtbaar niet eens met zijn vader. "Veel belangrijker is dat je een Huisman-kwaliteit hanteert met bouwen. Dat je daar dus niet op apparatuur bespaart. En ook dat als iets uitvalt, dat verder geen problemen geeft. Een boegschroef is tegenwoordig geen vraag meer. Alleen als iemand die niet wil hebben. Het is te gemakkelijk om te zeggen dat mensen alleen nog maar voor het gemak gaan."

Onze oudste klant is 85 jaar en zonder deze hulpmiddelen was hij allang uitgezeild. Voor iedereen geldt een grens van wat nog acceptabel is. Dat is aan de klant. Niet aan de ontwerper."

Vader Dick, 76 en nog zeer vitaal, vindt dat het varen vooral een uitdaging moet zijn. "Ik kan ervan genieten als ik zonder al die hulpmiddelen mijn jacht onder moeilijke omstandigheden langs een kade weet af te meren. Alles wat het gemakkelijker maakt, maakt het varen ook saai." Met enige zelfspot: "Na het zetten van mijn vijftig kilogram zware grootzeil, ben ik wel even buiten adem. Dat klopt." "Misschien moet je je leeftijdsgenoten voortaan ook een elektrische vallier adviseren", reageert zijn zoon alert.

Jubileum

Met een gevoel van trots moeten Dick senior en junior half september door de Lelystadhaven hebben gelopen tijdens de viering van het 50-jarig bestaan van hun ontwerp bureau. Een kleine honderd jachten met hun eigenaren waren op de reünie afgekomen voor elkaars mooie verhalen over het varen met een echte Koopmans. Maar uiteraard ook om de ontwerpers van hun droomjachten te feliciteren met deze mijlpaal. "Ik heb veel gereisd en onderweg kwam ik altijd wel ergens een Koopmans tegen. Toen wij in Brazilië aankwamen, was ik aanvankelijk wat teleurgesteld. In de haven van Rio kon ik nergens een boot van ons ontdekken. Totdat mijn oog viel op een Victoire 22. De eigenaar was bezig met het lakken van de kuiprand. Ik probeerde een gesprek met hem aan te gaan en uit te leggen wie ik was, maar hij sprak helaas geen woord over de grens."

In de afgelopen vijftig jaar hebben vader en zoon samen vele honderden (motor)boten/zeiljachten ontworpen. "Toen ik bij mijn vader begon, zat hij op 270 ontwerpen. Zelf zit ik nu op nummer 480, inclusief varianten van al bestaande rompen. Er zijn jaren geweest dat er vier, vijf jachten tegelijk in aanbouw waren, maar die kregen niet een eigen typenummer." Volgens Dick jr. hebben veel werven het door de economische crisis moeilijk. Het raakt hem als ontwerper ook. "Het is koffiedik kijken welke kant het opgaat. Er zijn genoeg watersporters die geld hebben, alleen weet je nooit wanneer ze dat gaan uitgeven aan een boot. Een moment dat het wel vaak gebeurt, is na ziekte. Dan beseffen ze ineens dat het leven veel te kort is. Zo heb ik al diverse nieuwe opdrachten gekregen." ●